N°. 26. 1835.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 31 Januarij.

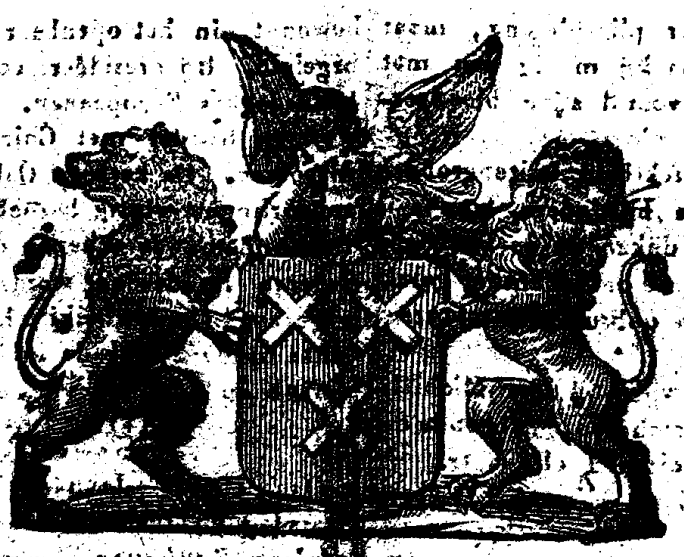

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Brussel. — In de zitting der belgische afgevaardigden van gisteren in het meerderheid vooretal in 't belang van de belgische afgevaardigden in de kamer ingediend. Bij de discussie die eergisteren in de kamer over de hoofdstukken van handel en nijverheid bij de behandeling van het binnenlandsch budget gevoerd werden, heeft men onder de leden eenige meerdere belangstelling dan wel vroeger tot deze beide takken van algemeen welzijn meenen op te moeten. In de zitting van gisteren werd het artikel wegens den landbouw aangenomen.

De belgische senaat is gisteren ook vergaderd geweest, en heeft zich bezighouden met het benoemen van commissien voor het onderzoek der bij denzelven ingekomen onderwerp van wetten.

— De brusselsche *Courrier* vermeldt dat de heer *van de Weyer* van het bewind te Brussel ten had bekomen, om voortaan aan geen Polen hoegenaamd ook paspoorten naar België meer af te leveren, twee hoogenaamde refugiés, waarvan de een van duitsche afkomst en letterkundige was, waren laatstelijk bij hunne aankomst te Ostende, wegens het gemis van visa op hun paspoort, aangehouden en naar Brugge opgevoerd.

— De Limburgsche *Nouvelliste*, die te Hasselt wordt gedrukt, verzekert, dat men te Luik eene bestelling had gekregen van 60,000 geweren voor Hollandsche rekening, en 90,000 voor den *Carlos*.

— Te Antwerpen waren gisteren genoteerd: Belg. 98⅛; Nap. 89⅛; Sp. perpet. 44¼; 3 pCt. 27; Cortes 41¼; Braz. 81.

De londensche berigten over België loopen tot den 26sten. De onderscheiden bladen, gelijk de *Courier* en de *Morning Herald*, kondigden als stellig de aanstaande komst van den graaf *Pozzo di Borgo* te Londen aan, om er als russisch gezant te verblijven. De prussische gezant *von Bulow* en de prins *Esterhazy*, oostenrijksch gezant, werden er insgelijks vóór de opening van het parlement verwacht.

De hertog *van Wellington* bevond zich beter en had den morgen met den heer *Peel* en eenige andere ministers gearbeid.

Men had te Londen tijdingen uit New-York tot den 1sten Januarij. De president *Jackson* had op het bureau der kamer van afgevaardigden de stukken betrekkelijk de onderhandeling met Frankrijk over de schadeloosstelling nedergelegd; men geloofde er echter niet dat het misverstand tusschen beide Staten ernstige gevolgen zoude hebben.

— Te Londen waren den 26sten genoteerd: 3 pct. gecons. 91¾; Ned. 2½ pct. 54⅜; Cortes 55¼; Portug. 91; Braz. 83½.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 27sten Januarij.

De discussie over de likwidatie met het Russisch gouvernement, ter zake van de wederzijdsche vorderingen uit de bezetting van het hertogdom Warschau ontstaan, zijn in de zitting van gisteren ten einde geloopen. De ministers van binnen- en buitenlandsche zaken trachtten de kamer van afgevaardigden te overtuigen, dat de overeenkomst van 27 September 1816 niet door het traktaat van 25 April 1818 was vernietigd, daarbij de herinnering voegende, dat de oppositie, die zich thans tegen deze onderhandeling verklaarde, sints jaren op de vereffening der vorderingen van Fransche ingezetenen jegens het Russisch of Poolsch gouvernement had aangedrongen, en menige petitie daartoe strekkende aan de ministers had verzonden. Nadat de heer *Odillon Barrot* de beschuldigingen van den heer *Isambert* nogmaals had herhaald, is men zonder eenig resultaat tot de orde van den dag overgegaan.

— Het gouvernement heeft gisteren de volgende telegrafische depesche van den Franschen gezant aan het Spaansche hof ontvangen:

Madrid 19 Januarij.

» De rust in de hoofdstad is gisteren ernstig gestoord geworden. Een gedeelte van het tweede regiment ligte infanterie is in opstand gekomen, om een meer liberaal regeringsstelsel te vestigen.

» Na eenen vrij hevigen tegenstand in het hotel der posterijen, waar zij zich versterkt hadden, hebben de insurgenten zich onderworpen, en ...

De duisterheid heeft hier het berigt afgebroken. Intusschen ontving men reeds heden door buitengewone gelegenheid een afschrift van het rapport dat door den minister van oorlog aan den kapitein-generaal van Arragon, over dit voorval, werd verzonden, en waarbij onder anderen gezegd wordt, dat een tweede luitenant van het overgekomene regiment, dat meest uit vrijwilligers uit Arragon bestaat, een gedeelte der manschappen had bijeenverzameld en in opstand wist te brengen, zich daarmede vervolgens naar de Puerta del Sol begaf, de wacht overrompelde, en zich tot tegenstand toebereidde. De kapitein-generaal don *José Carlos*, die zich in hun midden begaf om de rust te herstellen, werd om 't leven gebragt. Men deed dadelijk het overige garnisoen en de stedelijke militie in de wapenen komen en de rustverstoorders omsingelen. Toen deze van alle zijden werden aangevallen en ook met geschut bestookt, zochten zij eene schuilplaats in het hotel der posterijen en verdedigden zich daar eenen geruimen tijd. Eindelijk echter zich overtuigd hebbende dat zij niet tegen de overmagt bestand waren, hebben zij zich onderworpen, verklarende, dat men hen had misleid, en zij niet anders wenschten dan naar de Noordelijke provincien te worden gezonden, om daar door dapperheid hunnen misslag te doen vergeten. Aan dit verzoek is onmiddellijk voldaan en hebben zij nog denzelfden dag de hoofdstad verlaten. Tegen de aanvoerders dezer beweging zoude een streng onderzoek worden in 't werk gesteld, doch men verblijdde zich dat de ingezetenen der hoofdstad aan dezelve niet het minste deel hadden genomen, zoodat de rust bij het afzenden dezer berigten geheel was hersteld.

Eindelijk wil de *Messager* dat men ook bij de Engelsche legatie, door eenen buitengewonen koerier tijding uit Madrid heeft ontvangen tot den morgen van den 1sten, die hoofdzakelijk met het voorgaande overeenstemt, alleen met dit verschil dat de opstookelingen zich in hunne kazerne zouden verdedigd hebben, en niet eerder de wapenen hadden nedergelegd, dan nadat de koningin eene volkomene amnestie had toegestaan.

— Onder dagteekening van 16den schrijft men uit Vittoria dat de insurgenten de bezetting van Maestu, uit 150 man linie-troepen en 30 man stedelijke militie bestaande, hadden overvallen, en de laatsten over den kling gejaagd.

— Het *Journal des Débats* meent dat het raadzaam ware aan de onderhandelingen met het Russisch gouvernement geopend, door eene wederzijdsche kwijtschelding een einde te maken; wijl toch Rusland indien het bevonden werd schuldig te zijn, niet zou betalen, en ook het Fransche ministerie zich wel zoude wachten van de kamers een krediet te vragen, om aan het Russisch bestuur, als Polen vertegenwoordigende, een slot van rekening te voldoen.

— De fondsen waren heden (27 *Januarij*) genoteerd: 5 pCt. kont. en op tijd 107,25; 3 pCt. kont. 76,85; op tijd 76,80; Nap. rentes kont. en op tijd 94; Sp. perpet. 42⅜; 3 pCt. 27; Cortes 40½.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 30sten Januarij.

Het bulletin wegens de ongesteldheid van Z. K. H. den Prins Veldmaarschalk, gisteren uitgegeven, luidt als volgt:

» Donderdag den 29sten Januarij, 's morgens ten acht ure.

» Z. K. H. heeft gisteren eenige uren buiten het bed doorgebragt en schijnt in krachten toe te nemen."

De *Staats-Courant* houdt tevens het berigt, dat er heden geen bulletin zal worden uitgegeven.

— Naar men vernoemt, heeft Z. M. de Koning den kolonel *van Haerdt* tot kommandant der 10de afdeeling infanterie, en, in dezelfde plaats, den luitenant-kolonel *van Boeeck* tot kommandant van het 1sten bataillon jagers benoemd, en is voorts het bevel over het depot der 9de afdeeling aan den luitenant-kolonel *Aufmorth*, het bevel over het 3de bataillon der 5de afdeeling aan den majoor *Buchner*; dat van het reserve-bataillon der genoemde afdeeling aan den majoor *van der Boom*, en dat van het depot derzelfde afdeeling aan den majoor *Bosien* opgedragen, terwijl verder de kolonel *von Muroit* met het bevel over het algemeen depot belast is.

— Te Amsterdam is den 27sten dezer overleden, in den ouderdom van ongeveer 69 jaren, de heer *Jan Huidekoper*, Ridder van de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Lid van het Amsterdamsch Syndikaat, Kommissaris des Konings bij de Handelmaatschappij en van wege den Handel bij de Directie van het Entrepôt-dok geweest, was hij Lid van het Stadsbestuur en Voorzitter van de Kamer van Koophandel, te Amsterdam. De Amsterdamsche Stadsefemeride zegt wegens dezen haren geachten stadgenoot: » Hij was een kundig en aanzienlijk koopman, het vertrouwen des Konings en zijner medeburgeren volkomen waardig. Men achtte hem ...

zijn rond en open karakter. Hij was zonder pligtpleging, maar vol strenge pligtbetrachting. Belangeloos, was hij menig een met raad en daad ten nutte. Zeer velen, maar vooral zijne bloedverwanten, treuren om hem."

— Dezer dagen is eene aanzienlijke uitgestrektheid buitengronden tot het eiland Texel behoorende, aan eene bijzondere kompagnie afgestaan, met het doel om denzelve in te dijken en in bouwland te herscheppen. Men berekent, dat indien deze onderneming gelukt daardoor 7000 bunders land, thans niet dan onbruikbare schorren, bebouwbaar zullen worden gemaakt.

— Den 26sten dezer heeft men te Haanwijk bij St. Michielsgestel, een' grooten zeer zeldzamen arend geschoten, hebbende denzelve 2 ellen 2 palmen 2½ duim vlugt en circa 1 el lengte.

— In een Noord-Amerikaansch dagblad leest men het volgend artikel:

» Daar wij ons genoegzaam op het punt bevinden om represailles tegen Fransche eigendommen in het werk te stellen, dat is te zeggen, om Fransche schepen en ladingen jagt te maken, is het niet onbelangrijk te vernemen, hoe veel van die schepen gevaar loopen door onze kruissers genomen te worden, en waar zij kunnen gevonden worden. Frankrijks handel-marine bestaat uit omtrent 8000 vaartuigen, metende ongeveer 744,000 ton, met eene bemanning van 57,000 zeelieden. Van dit aantal schepen worden 820, ter middelbare grootte van 250 ton, tot den vreemden handel buiten Europa gebezigd; 800 schepen van denzelfden gemiddelden tonnen-inhoud dienen tot den handel met onderscheiden landen van Europa, en 5380 vaartuigen, elk van 50 ton, worden tot den kusthandel gebruikt. De schepen, welke den handel buiten Europa drijven, zijn als volgt verspreid: in Oostindie 35, Isle de Bourbon, enz. 70, Zuid-Zee 25, Brazilie 65, La Plata-Republiek 20, Mexiko 40, Cuba 60, Haïty 60, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika 35, in het overige Westindie 20, in Cajenne 25, Senegal en Goree 40, Martinique en Guadeloupe 300, op de Walvischvangst 6, China 6, enz. De Fransche oorlogs-marine, waarmede wij denkelijk ook naauwere kennis zullen maken, is ongetwijfeld na de Engelsche de meestgeduchte. In het jaar 1832 werd zij nieuw georganiseerd en heeft zich sedert met veel spoed in alle opzigten verbeterd. Gedurende het jaar 1832 waren de volgende schepen gereed om zee te bouwen: 58 linieschepen, 68 fregatten, 37 korvetten, 67 bikken, 121 galjoten, kotters, enz. en 27 stoomvaartuigen, bombardeer-schepen, enz., te zamen 374 oorlogschepen, welk getal later nog is vermeerderd."

— De ontstane oneenigheid tusschen Frankrijk en den voorzitter der Vereenigde Staten heeft vooral te Lyon diepen indruk gemaakt. De fabrijken van zijden stoffen en andere waren aldaar, tellen sedert de laatste jaren Noord-Amerika onder die landen, alwaar derzelver voortbrengselen nog het meeste getrokken worden. Men rekent de waarde der daarheen thans jaarlijks uitgevoerd wordende fabrijkwaren thans op 60 of 80 millioen franken. De voornaamste handelhuizen van Lyon hebben den 12den, terstond nadat zij met den inhoud der boodschap van den generaal *Jackson* bekend waren geworden, een vertoog aan de kamer van koophandel gerigt, waarin zij er zeer op aandringen, dat toch de twist met de Vereenigde Staten ten spoedigste en op eene vredelievende wijze mogt worden beslist. Zij beklagen zich, dat de bestaande onzekerheid in de betrekkingen tusschen de beide landen nu reeds den handel en het fabrijkwezen te Lyon grootelijks benadeelen. De kamer van koophandel heeft echter, zoo als uit berigten uit Lyon van den 22sten blijkt, aan dit vertoog nog geen verder gevolg gegeven, daar zij de beslissing der kamer van afgevaardigden over het Noord-Amerikaansche vraagstuk niet wilde vooruit loopen.

— Volgens de laatste berigten uit de Sandwich-eilanden is de aldaar koortsachtig gestoorde rust niet alleen hersteld, maar maken die eilanden op den weg der beschaving zelfs snelle vorderingen, zoodanig zij dagelijks aan belangrijkheid toenemen. De nieuwe havenverordeningen op Oahu bepalen, dat de gezagvoerder van elk schip bij dezelfde aankomst, aan den loods- of den havenmeester een lijst van zijne equipagie moet ter hand stellen. Alle matrozen, die mogten deserteren, worden aan de vaartuigen tot welke zij behooren, tegen betaling van zeven dollar teruggeleverd; mogt men hierin niet dadelijk bevrijdigen, alsdan worden zij zoolang tot zware arbeid veroordeeld. Schepen, welke, ten einde proviand in te nemen of om te kalfateren, binnenloopen, betalen in de buitenhaven 6, in de binnen-haven 10 cents per ton. Schepen, die handel wenschen te drijven, betalen in eerstgenoemde haven 50, in de andere 60 cents per ton. — De haven van Oahu wordt geacht eene van de beste der wereld te zijn, en er liggen gewoonlijk tusschen de 50 en 100 schepen van alle natien voor anker. De haven wordt beschermd door 50 stukken geschut en een toereikend getal soldaten; deze laatsten worden dagelijks in den wapenhandel geoefend en verzuimen aan ontzagwekkend voorkomen; het zijn alle inlanders. Wanneer de Koning *Kaukeo*, die tegenwoordig zijn paleis op Oahu bewoont, in het openbaar verschijnt, wordt hij door zijnen adel begeleid. Hij presideert veelvuldig de regtbanken en is bijzonder beleefd jegens Europeanen. De ingezetenen van Oahu drijven uitgestrekten handel met China, werwaarts zij voornamelijk sandelhout uitvoeren. De kerk te Oahu is een fraai gebouw en wordt door de inboorlingen vlijtig bezocht. Een zeker aantal met inlandsche manschap bemande schepen drijft handel voor rekening van den Koning. Iederen Donderdag worden op een lieflebberijtje eenige regeringen gegeven. Op Owhaihi, het grootste dezer eilanden, telt men 1000 stuks rundvee, die de middelen aanbieden, om de schepen steeds van versch en zout vleesch te voorzien."

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 27sten January.

Den 13 den January, zijnde, volgens den ouden stijl, Nieuwejaarsdag en tevens het geboortefeest van H. K. H. de Grootvorstin *Helena Paulowna*, werd te Petersburg in de hofkapel van het winterpaleis, in tegenwoordigheid van de gansche Keizerlijke familie en verdere hooge personen eene plegtige dienst gevierd. Na den afloop van denzelven, werden de leden van het diplomatique corps, de ministers, de algemeene staf en verdere autoriteiten bij de beide Keizerin ter handkus toegelaten. Hierna bood het korps diplomatique aan HH. MM. deszelfs gelukwenschen met het nieuw aangevangen jaar aan. Vervolgens overhandigde de Sardinische minister zijne geloofsbrieven, en werd hij, even als de graaf *Capodistrias*, onderdaan van Z. M. den Koning van Griekenland, aan H. M. de Keizerin voorgesteld. 's Avonds was er op het winterpaleis een gemaskeerd bal voor den adel en de kooplieden; als ook groot souper, de stad was verlicht.

— H. M. de Koningin van Beijeren heeft aan de stad Augsburg, tot een aandenken aan Hoogstderzelver verblijf aldaar, haar beeldenis ten geschenke gegeven, benevens een' zeer vleijenden brief aan den tweeden burgemeester *Kremer*.

— In een brief uit Weenen van 19 January, meldt men:

» De ten deele nog voortdurende groote uitgaven voor het leger hebben in onze geldmiddelen weder een tekort te weeg gebragt. Tot dekking daarvan en tot bestrijding van de buitengewone uitgaven gedurende de eerste maanden heeft alsnu de nationale bank eene som van tien millioen florijnen voor één jaar aan de regering voorgeschoten tegen eene rente van vijf ten honderd. Zoo wordt de regering in staat gesteld om nog een jaar rond te komen, zonder tot eene formeele leening over te gaan. Deze omstandigheid, minder vooruit het in handen door de bank [illegible] vertrouwen op de regering, heeft op den prijs der [illegible] zeer gunstigen invloed gehad."

— Volgens berigten uit Rome van den 13den januarij, is de Pauselijke Nuntius te Napels, Mons. *Ferretti* naar Napels terug gekeerd, en zullen de onderhandelingen tusschen de beide hoven, ten gevolge der bemiddeling van vreemde diplomaten, weder opgevat worden.

De *Augsburgsche Zeitung* deelt bijzondere berigten uit Rome van den 15den dezer mede, volgens welke de generaal *Sebastiani* de benoeming tot Fransch gezant te Londen had *aangenomen*, en zich den 16den met eene stoomboot naar Toulon zoude begeven. Regtstreeksche berigten uit Napels van latere dagteekening schijnen zulks te bevestigen.

Uit Napels schrijft men voorts nog van 13 dezer het volgende:

» Het schijnt, dat een ongunstig gerucht [illegible] dagen over de stoomscheepvaart heerscht. Onder [illegible] het verlies te betreuren van de *Sylphide*, en de Pruisische stoomboot *Hercules*, die tusschen Genua, Livorno en Livorno op een klip gestoten, de passagiers hebben zich niet dan met moeite aan den oever gered. — Den 26sten december liep *de St. Wenefreda*, den door deszelfs snelheid en voortreffelijke bouworde beroemd Engelsch stoomschip in onze haven. Wegens het Kerstfeest, konden de reizigers alleen aan land komen. Aan boord bleven ongeveer 80 baren zilver, eene aanzienlijke hoeveelheid coupons *Fabonnes*, (niet minder dan 20,000 dukaten), eene groote kist met diamanten en bijouterien van groote waarde, zijden goederen van Lyon, [illegible] en eene aanzienlijke menigte koopgoederen, artikelen van [illegible], enz., voor onze kooplieden. Tegen elf uur in den nacht, ziet men plotseling den hemel vuurrood gevurwd; soldaten, pompiers snellen naar de Molo — het is de *St. Wenefrede*, die in vlammen staat. Alle hulp kwam te laat, slechts het voorste gedeelte des schips en de stoommachine konden gered worden, het overige gedeelte sank, na eenen brand van 2 uren. De zilver-baren heeft men gelukkiglijk kunnen ontschepen, doch van de koopgoederen, de effekten en goederen der reizigers en de coupons is het grootste gedeelte verloren. — De brand wordt toegeschreven aan de onvoorzigtigheid van twee Engelsche matrozen. Het vaartuig had naauwelijks 7 uren in onze haven gelegen, en had de reis met grooten speed afgelegd.

— Te Weenen waren den 20sten dezer genoteerd: 5 pct. Metall. 100 ½; 4 pct. 92 ½; Partialen 138 ¼; Loten 570 ½; Bankactien 1284 ½.

IETS OVER HET WERK

DU ROYAUME DES PAYS-BAS,

door den Baron DE KEVERBERG. (1)

TWEEDE ARTIKEL.

Vier doorvige jaren, — zegt de Baron DE K. — zijn er sedert de scheuring van het koningrijk der Nederlanden verloopen, en twee volken, die door de Europesche staatkunde aan elkander waren verbonden, en alzoo vereenigd eene gemeenschappelijke toekomst te gemoet snelden, vertoonen het aanzigt, tafereel van twee elkander vijandige legerkampen. En — zegt hij verder — wat eenmaal het nageslacht ongeloofelijk zal voorkomen, de mogendheden, die in 1815 deze vereeniging daargesteld en dit hun werk als de uitkomst eener met wijsheid en overleg gevoerde staatkunde beschouwden, stelden zich thans als een Europesch doel, en die zich met die kunstgewrocht van hooge wijsheid gelukwenschten, — dezelfde mogendheden zien in 1830, met welgevallen of met toegevende onderwerping, de vernietiging van hun werk aan, of voor 't minst schijnen het zich niet aan te trekken.

Deze beschouwing brengt de schrijver tot de volgende overwegingen:

Wat er dan wel eigenlijk is voorgevallen, in zulk een kort tijdsbestek, om zulk eene buitengewone wijziging en afwijking in de staatkunde der kabinetten voort te brengen?

Of het doel, dat men bij de daarstelling van het koningrijk der Nederlanden beoogde, een doel dat algemeen, als het palladium van orde, der vredes en zekerheid der volken beschouwd werd, of dit doel dan zoo plotseling van hoedanigheid veranderd was, en al dat nuttige, dat heerlijke en schoone verloren had, 't welk men er vroeger aan toekende?

Of wel, heeft de nieuwe Europesche maatschappij het grondbeginsel van hare instelling miskend? Of heeft de vorst, aan wien men de toekomst dier maatschappij had toebetrouwd, het lot van Europa in de waagschaal gesteld? Heeft hij eene of meer dezer verbindtenissen, die in zeker opzigt zijn staatkundig bestaan veraderden, gebroken?

Of hebben, eindelijk, gebeurtenissen, door geen menschelijk denkvermogen te voorzien, eene dier groote staatkundige noodzakelijkheden medegevoerd, die volken en gouvernementen doen krommen onder het juk van het blinde noodlot, waarvoor de regten van den mensch en die der volken, even zoogoed als de grondbeginselen van regt en regtvaardigheid moeten zwichten?

Het zijn deze overwegingen van eene hoogere orde, die den schrijver aanleiding hebben gegeven, om de handelingen van het gouvernement van het koningrijk der Nederlanden aan een onpartijdig onderzoek te onderwerpen, en deszelfs zaak voor de regtbank der publieke opinie te voeren, en dezelve ten aanhoore van al wie denken en beschouwen kan, te bepleiten.

Deze taak is gewigtig; het doel daarbij beoogd, hoogst loffelijk, en de strekking, die zij hebben moet en ongetwijfeld bereiken zal bij al wie nog op een sprankje gewetens en onpartijdigheid aanspraak wil maken, allermeest.

Vóór dat het werk van den Baron DE KEVERBERG nog het licht zag, hoorden de uitvoerpanieren en bijzonder het *Journal de la Haye* de aanstaande verschijning van Zaadonig een letterkundig kunstgewrocht, kon de vraag worden gesteld, of de schrijver bevoegd was de bezorger van dit groote pleitgeding te zijn, en of hij de daartoe benoodigdheden in zich vereenigde, om als pleitredenaar op te treden. Het eerste gedeelte dezer vraag was zoo gaard als voldoende beantwoord, door den titel » *Staatsraad*," achter den naam des schrijvers gevoegd. Deze zijne betrekking toch moest hem in de gelegenheid gesteld hebben, om in de eerste plaats met den aard van het opgeworpen vraagstuk, ten tweede met alle bijzonderheden daarop betrekkelijk, gedurende eene reeks van jaren, bekend te worden. Immers, wanneer wij als dagbladschrijvers ons sterk genoeg gevoelen, om den gang der algemeene en bijzondere staatkunde uit daadzaken en uitkomsten te beoordeelen, hoe veel meer moet men dan niet in het kabinet zelve, met de bronnen en oorzaken dier daadzaken bekend worden! Het tweede gedeelte der vraag vonden wij niet minder voldoende opgelost, eerst reeds, toen wij het eerste gedeelte van het werk vlugtig hadden doorgeloopen, maar meer bijzonder, toen eene nadere ontleding van hetzelve ons met het karakter deszchrijvers bekend had gemaakt. Ook dat toch kon den toets van een streng maar onpartijdig onderzoek ten volle doorstaan. Eene bedaarde opsomming van daadzaken, en eene zuivere redenkundige en wijsgeerige beschouwing der gevolgen en uitvloeisels dier zelfde daadzaken, doen in den schrijver en in hetgeen hij voordraagt al dat vertrouwen stellen, 't welk, na zoo vele misleidingen door schijn en opgeblinktheden tooi, in den historieschrijver, maar nog meer in den pleiter voor eene zoo groote zaak verlangd wordt.

Om zijne denkbeelden even duidelijk aan zijne lezers mede te deelen, als ze bij hem gevormd zijn, geeft de schrijver dezelve eenen logischen vorm en verdeelt en in de drie hoofddenkbeelden, die wij in het eerste artikel reeds hebben aangegeven; namelijk in den *oorsprong*, de *ontwikkeling* en in den *tegenwoordigen hagchelijken toestand* van het koningrijk.

Naar ons inzien, moeten de voorstanders der *scheiding*, zoowel als die der *hereeniging*, het hier eens zijn, omtrent de noodzakelijkheid der taak, welke de Baron DE KEVERBERG op zich genomen heeft. Zij die eene *hereeniging* niet voor wenschelijk houden, moeten, even als zij die met hen daarin van gevoelen verschillen, het grootste belang er in stellen, dat de handelingen van het gouvernement gezuiverd worden van de lasteringen en beschuldigingen hetzelve aangedaan, en dat aangetoond worde, dat het ten aanzien van Europa, wel verre van schuldig te zijn, integendeel als schuldeischer kan optreden. De geheele natie toch is als één man opgestaan, om aan Europa het sprekendste bewijs te geven, dat zij met der daad de handelingen van de regering goedkeurde. Daardoor wordt eene *algemeene belangstelling* aan het onderhavige werk gewaarborgd.

Opdat men zich een duidelijk denkbeeld zoude kunnen vormen van de bron en oorzaken der trakteten, die den grondslag van het koningrijk der Nederlanden legen, heeft de schrijver het noodzakelijk geacht, vooraf kortelijk de reeks van gebeurtenissen te beschouwen, die geacht kunnen worden den meesten invloed uitgeoefend te hebben op die gewigtige combinatie der Europesche staatkunde.

Als punt van uitgang kiest de schrijver den val van het oude gemeenebest, en doet daarbij uitkomen, welke rol Frankrijk gespeeld en welken invloed hetzelve op dien val heeft uitgeoefend.

Met bijzondere oplettendheid vinden wij hier door daadzaken bewezen, hoe nauwgezet de Hollandsche trouw hare verbindtenissen nakwam. Het Hollandsche woord werd ongeschonden gehouden, hoe zwaar ook de ijzeren hand van het noodlot en het ongeluk op de natie drukte. Het had zich verbonden met Pruissen, Oostenrijk en Engeland, om de in 't oog loopende omwentelings- en veroveringsgeest van Frankrijk te breidelen; en die kleine natie worstelde nog om dat woord gestand te doen, ofschoon struikelende, en toen Oostenrijkers en Engelschen het reeds hadden *opgegeven*, en Pruissen er niet eens aan dacht om slechts den goeden wil te toonen.

Dit geeft de schrijver de gelegenheid eenige schoone bladzijden toe te wijden, aan het karakter der Noord-Nederlanders, en aan de krijgskundige talenten en den moed van onzen tegenwoordigen geliefden Koning.

Eindelijk viel dat gemeenebest en viel als een slagtoffer: » *enfin, et surtout elle périt victime de l'abandon où ils laissèrent tous ses alliés à la suite de leur désunion.*"

De moed en vaderlandsliefde der Noord-Nederlanders, ofschoon voor het oogenblik onderdrukt, hadden echter niets van hunne levenskracht verloren, want later zien wij die op het tafereel, dat de schrijver ons voorhoudt, weder even veerkrachtig te voorschijn treden, toen zij het Fransche juk afwierpen. Dit was een donderslag in de ooren van den Franschen Keizer; deze gebeurtenis stak hem de levensader af; dit wierp alle zijne plannen, om zijnen ongelukkigen veldtogt in Duitschland te herstellen, en door nieuwe overwinningen te doen vergeten, in duigen. Met nadrukkelijke bewijsgronden staaft de schrijver vervolgens, dat niet de mogendheden, maar Holland zelve, door inspanning van eigen krachten, zich vrij maakte van de Fransche overheersching, en dat deze gewigtige stap, meer dan de gelukkigste veldtogt, bijbragt, om de overige leden der coalitie te doen slagen in de geheele bevrijding van Europa. Wij laten daaromtrent in eene enkele krachtige zinsnede den schrijver spreken:

» Non! la Hollande ne dût à ses anciens alliés que la servitude qui » l'accabla pendant vingt ans, et nullement la conquête de sa liberté. » C'EST PAR SES PROPRES FORCES QU'ELLE SE RANIMA COMME LE PHÉNIX DE » SES CENDRES; ET EN RETOUR D'UN DÉPLORABLE ABANDON QUI LUI PRÉPARA » DES CHAINES, ELLE CONTRIBUA PUISSAMMENT À BRISER CELLES DE L'EUROPE."

Met eenige tot nu toe onbekend gebleven bescheiden wordt dit gedeelte van zijn pleidooi in het belang van Oud-Nederlands roem en trouwe handhaving van deszelfs verbindtenissen met de overige mogendheden, gestaafd.

Daarna gaat de schrijver over tot de beschouwing van den staatkundigen toestand van Frankrijk in het jaar 1815, en haalt daarbij aan de overwegingen der mogendheden overwinnaars, wat namelijk deze en met hen geheel Europa in het vervolg van dien toestand te wachten of te vreezen hadden; en het was uit die overwegingen der hoogste orde — omdat daarzelver uitkomst de rust van een geheel werelddeel moest bevestigen — dat de noodzakelijkheid klaar te voorschijn kwam, om eene nieuwe mogendheid te vormen, waarvan geene andere mogendheid iets zoude te vreezen hebben, maar die, door hare bevolking, ligging en verdere zamenstelling, wederkeerig door alle mogendheden geëerbiedigd zoude worden, en als zoodanig de zekerste waarborg voor den vrede der volken opleveren. Deze bedenkingen dan legden den grondslag tot de vorming van het koningrijk der Nederlanden.

Aan de door den schrijver te dezer gelegenheid medegedeelde bijzonderheden zullen wij een volgend artikel toewijden.

D. P.

(1) A La Haye, chez *Tk. Lejeune.*

Berigten uit het gebied van Kunsten en Nijverheid.

Arbeidsloon in Engeland. — Men heeft te Manchester eene menigte door documenten en brieven gestaafde uitspraken verzameld, om te bewijzen, dat het arbeidsloon nergens zoo hoog is als in Engeland. Men kan echter aan deze uitspraken geen groot gewigt hechten, in zooverre zij gegrond zijn op de verhouding van het dagelijks vervaardigde werk door een enkel persoon, en volstrekt geen, in zooverre zij de verhouding der betaling voor geleverd werk betreffen. De Engelsche fabrijkanten ASHWORTH en POOLEY, die onderscheidene malen Gent bezochten, raamden het voordeel, dat de fabrijkant te Gent, ten aanzien der kosten van [illegible] de Engelsche fabrijkanten vooruit heeft, als van 5 tot 7 [illegible]

selend. De fabrikant Hoole schatte hetzelve op 20 en de heer Ellen zelf op 40 percent. Ware nu slechts de laagste dezer schattingen gegrond, zoo is het waarlijk te verwonderen, dat de Engelsche spinnerijen niet reeds lang te gronde gegaan zijn. Dit is echter niet alleen het geval niet, maar in Junij 1833 vondde eene deputatie der Gentsche fabrijkanten, in weerwil van het zoogenaamde voordeel, van 5 tot 40 percent aan lasten van fabricatie, zich tot vorst Leopold, met het beklag dat zij onder de Engelsche concurrentie moesten bezwijken. Zij verlangden dienvolgens de geheele uitsluiting van het Engelsche garen en de Engelsche katoenfabricaten, en beweerden, dat zij zelfs dan nog te gronde moesten gaan, wanneer hem niet eene premie op hunne fabricaten legde! Hieruit blijkt welke verschiedenheid van beschouwing omtrent dit punt te Gent en te Manchester heerscht. Wij nemen hier omtrent nog het belangrijkste uit de antwoorden van den Engelschen fabrijkant Edwin Rose over.

Vr. Is het arbeidsloon, in zooverre u zulks bekend is, in Frankrijk lager dan in Engeland? – *Antw.* Wanneer ik in Engeland eene fabrijk aan den gang breng, zoo heb ik te zien, hoeveel ik aan de arbeiders voor het werk, dat zij leveren, te betalen heb. Wil ik in Frankrijk deze zelfde werkplaats aan den gang brengen, zoo heb ik voor hetzelfde werk zeker tweemaal zooveel menschenhanden noodig, als in Engeland. Het is wel waar, dat ik de werklieden in Frankrijk minder per stuk te betalen heb, maar ik heb ook, wegens het grootere aantal, een grooter gebouw, tweemaal zooveel boekhouders, kantoorbedienden, opzigters en een dubbelzoo groot aantal werktuigen, als in Engeland noodig. De fabrijkant heeft derhalve in Frankrijk een grooter kapitaal, en wordt door de menigte werklieden ook meer belemmerd. Het dunkt mij, dat men in Frankrijk doorgaans en in alle vakken tweemaal zooveel werklieden noodig heeft, als in Engeland; maar dat het arbeidsloon, naar het geld gerekend, ook geringer is.

Vr. Houdt gij het arbeidsloon der Fransche werklieden inderdaad voor hooger dan in Engeland? – *A.* Zeer zeker worden zij, in evenredigheid van het werk, dat zij leveren, beter betaald.

Vr. Is dit uw meening, zoowel ten aanzien der spinners en drukkers, als andere werklieden, met welke gij in Frankrijk en Zwitserland leefdet? – *A.* Mijne meening geldt volstrekt algemeen; echter moet ik aanmerken, dat de Zwitsers betere werklieden zijn dan de Franschen. Zij zijn vindingrijker en leggen zich vlijtiger op hunnen arbeid toe.

Vr. Koestert gij ook in eenig opzigt twijfel daaromtrent, dat het arbeidsloon in Frankrijk evenredig grooter is dan in Engeland? – *A.* Nie in het minste.

Vr. Wat oordeelt gij over de Fransche werklieden? – *A.* Zij hebben naar mijn gevoelen de volharding der Engelschen niet: ik zag meermalen, dat zij verscheidene dingen beproefden, en wanneer de eerste proef niet gelukte, afgeschrikt werden, de schouders ophaalden en de zaak opgaven. Een Engelschman laat zich zoo spoedig niet uit het veld slaan als een Franschman, hij beproeft en beproeft andermaal.

Vr. In welken arbeid overtreffen de Franschen de Engelschen? – *A.* Ik weet er geenen. In de vervaardiging der kaggelpijpen en het koperen gereedschap en huisraad zijn zij zeer bedreven en misschien veel beter, dan de Engelschen. Hunne koperen ketels voor stoomwerktuigen houd ik voor zeer goed; ook zag ik koperen pijpen voor machines van hooge drukking, welke voortreffelijk gewerkt waren.

Vr. Hoe hoog kwamen deze koperen ketels en pijpen te staan? – *A.* Zij werden, met betrekking tot het arbeidsloon, beter betaald dan zij in Engeland zouden betaald geworden zijn, met betrekking tot de materialen, is de waarde, naar ik geloof, zoo tamelijk gelijk; maar de werklieden besteden meer tijd om het werk af te maken, en diensvolgens komt het arbeidsloon hooger te staan.

Vr. Gelooft gij, naar hetgene gij gezien hebt, dat de Fransche fabrijkant met den Engelschen concurreren kan? – *A.* Dit kan volstrekt niet in aanmerking komen.

Vr. Wat oordeelt gij over de Zwitsers? – *A.* Ik geloof, dat de Zwitsers een menschenras zijn, dat meer met de Engelschen overeenkomt. Zij zijn in hun werk volhardender dan de Franschen.

Vr. Zoude het dezen gelukken, om ons (de Engelschen) in de vervaardiging van katoenen waren te onderdrukken? – *A.* Ook hier moet ik met vertrouwen neen zeggen.

Vr. Kent gij eenig bedrijf, waarin den Franschen werkbaas het werk goedkooper te staan komt dan den Engelschen, hierbij zoowel de hoeveelheid als de boedanigheid in rekening brengende? – *A.* Ik ken er geen, uitgezonderd in alle gevalle het kleermakers- en schoenmakersloon; kleederen zijn in Frankrijk dunder dan in Engeland, schoenen daarentegen zijn goedkooper. Ook papier is in Frankrijk goedkooper, en ten aanzien van papieren behangsels overtreffen de Fransche fabricaten de Engelsche in goedkoopte, schoonheid en smaak.

Vr. De heer Hoskins zeide ons, dat bij zich in zijne fabrijk van Fransche schroeven bedient en hem zulks goedkooper uitkomt, ofschoon derzelver prijs bijna het dubbele bedraagt. Hij verklaarde verder, dat dit toe te schrijven was aan den goeden vorm en de naauwkeuriger snede van deze schroeven. Wat weet gij hieromtrent? – *A.* Ik kan in het algemeen zeggen, dat de Fransche schroeven goedkooper op den duur komen te staan, dat men zich meer daarop verlaten kan dan op de Engelsche, dat derzelver spiraien regelmatiger en de gang vlakker is, dat zij dunner toelopen en dat zij alzoo vaster in het hout zitten. De Engelsche schroeven worden den fabrikant zoo goedkoop afgezet, dat zij dikwerf naauwelijks beter zijn dan spijkers.

Vr. Werd er gedurende uw verblijf te Mulhausen veel katoenen garen ingesmokkeld – *A.* Ja, bijzonder fijne nommers. Mijn schoonvader, die Machinenmaker te Stockport is, kocht eens een, voor iemand te Mulhausen, een paar fijne spinmolens te vervaardigen; doch hem werd geantwoord, dat dit geen nut zoude doen, dewijl in de lange winternachten uit Zwitserland zooveel fijn Engelsch garen, bijzonder voor de kantwevérijen, over het ijs naar Frankrijk ingesmokkeld werd, dat bij zulk eene proef geen voordeel te wachten was.

Vr. Wat denkt gij van 't beste Fransche ijzer, in vergelijking van het Engelsche? – *A.* Het is omtrent ⅓ hooger in prijs; de gegolene waren komen bijna dubbel zoo duur te staan, en zijn bovendien op verre na zoo goed niet.

Vr. Hebt gij bij uwe verklaringen nog iets bij te voegen? – *A.* In betrekking tot de vraag, in welken arbeid de Franschen en Zwitsers de Engelschen overtreffen, heb ik nog aan te merken, dat ons de Zwitsers in de vervaardiging van [illegible] in de minste in Engeland een goede [illegible] die uit Bern en Neufchatel komen en die veel geld verdienen.

Uit het bovenstaande moet blijken, dat de meening, als ware arbeidsloon in Engeland hooger dan elders, en dat de Engelsche fabrijkanten derhalve in vergelijking met de buitenlandsche onder ongunstige omstandigheden arbeiden, ofschoon ongegrond, valsch is, en anders beter, dat er alzoo niet alleen geen grond voor die stelling bestaat, dat men in het land voor geleverd werk grooter loon betaalt dan elders, maar dat zelfs geene middelen aanwezig zijn, waarmede men in het algemeen eene vergelijking tusschen arbeidsloon, dat op twee plaatsen in Engeland betaald wordt, maken kan, en dat het buitengemeen moeijelijk is, in het algemeen de verhouding der betaling voor geleverd werk te vergelijken.

Beurspryzen der effecten, te Amsterdam.

DONDERDAG, *den 29sten Januarij.*

	Laagste koers.	Hoogste koers.	Laatste koers en final.
NEDERLAND. pCt.			
Werk.Schuld 2½	54⅜	55	55
dito dito 5	100⅜	100⅜	100⅜
Uitgestel. dito	1 2/16	1 1/32	
Kansbill. dito	24⅜	25	24 15/16
Amort. Synd. 4½	94½	95	95
Dito dito. 3½	77¾	78 1/16	78 1/16
Schatkistbill. 6	100⅜		
Oorlogslast. 5	100⅛		
Loening 1831. 6			
Hand.-Maats. 4½	105⅛	105⅞	105⅞
FRANKRIJK.			
Ins. Grootb. 3			
ENGELAND.			
Dito p. 12 Aug. 3			
SPANJE.			
Certific. Amst. 5	44⅜	45⅜	45 5/16
Dito *f* 1000. 3	27⅛	27⅛	
Uitg. 3 pc. Sch. 5	15 3/16	15 5/16	15 5/16
Cert. B. Lond. 5	40 7/16	40 1/16	40 1/16
NAPELS.			
Certific. *L & B.* 5			
Dito *Falc. & C.* 5	90⅞	90⅞	
Leen. Lond. *R.* 5			
RUSLAND.			
Obl. *Hope* 1798 5	103⅞		
Dito 1822 5	103⅞		

	Laagste koers.	Hoogste koers.	Laatste koers en final.
Cert. dito 5			
dito dito 4			
Cert. te Hamb. 5			
Ins. in Assig. 6	70⅛	70⅜	70 3/16
Certific. dito. 6	70⅜		
POLEN.			
Aand. L. fl. 300	125⅝		
PRUISSEN.			
Dito dito R. 50	132⅜	132⅝	
Neg. L. 1830. 4	100⅝		
OOSTENRIJK.			
Aand. L. *f* 100.			
Dito dito 250 *f*	425	430	429
Metalliek. 5	89½		
Dito L. gen. 5			
Dito. 2½			
Obl. *Goll & C.* 5			
Dito. 4			
Ween. B. act. 3			
N. Ween. Aand.	714		
DENEMARKEN.			
Leen te Lond. 3			
BADEN.			
Dito *Rotsch.* 5	84	85	84½
GRIEKSCHE			
Dito te Lond. 5			

AANBESTEDING TE HOOGE ZWALUWE.

Burgemeester en Assessoren der Gemeente Hooge en Lage Zwaluwe, zullen, op Donderdag den 12den Februarij 1835, des voormiddags *elf* ure, te Hooge Zwaluwe, ten huize en herberge van ARIE A. DUBBELMAN, publiek aan den minstdoende Besteder:

Het *AFBREKEN* van het OUDE en het *BOUWEN* van een NIEUW RAADHUIS en SECRETARIE te Hooge Zwaluwe, met de LEVERANTIEN van al de benoodigde MATERIALEN.

Zullende de noodige aanwijzig geschieden, op de plaats zelve, daags vóór den dag van Aanbesteding door den Heere J. VAN DER MADE, wonende te Klundert, bij wien Bestek en Teekening; als ook bij den Kastelein ARIE DUBBELMAN voornoemd, alle dagen (uitgezonderd des Zondags) ter visie liggen.

Hooge Zwaluwe, den 14 Januarij 1835.

H. VOGEL,
Ter ordonnantie,
J. A. VOS, *Secretaris.*

Op Vrijdag den 6den Februarij 1835, namiddags 12 ure, zal te Tilburg, voor het Logement den Gulden Engel, publiek, *om kontant geld*, worden verkocht:

Een schoon RIJ- en CHAISPAARD,

oud 7 jaren, bruine Merrie en Kurassiers taille; voorts RIJZADEL, HOOFDSTELLEN, CHABRAKKEN en verder PAARDENTUIG, STALGEREEF, enz. Alles behoord hebbende aan een overleden Officier.

DE

's Hertogenbossche

STOOMBOOT-SOCIETEIT,

maakt bekend, dat de Dienst zal hervat worden van *ROTTERDAM* op *'s HERTOGENBOSCH*, *vice versâ*, te weten:

Dingsdags, Donderdags en Zaturdags van ROTTERDAM, *des morgens ten 8 ure.*

Des Maandags, Woensdags en Vrijdags van 's HERTOGENBOSCH, *des morgens ten 9 ure.*

Te beginnen op *Maandag den 2den Februarij aanstaande*, van *'s Hertogenbosch naar Rotterdam.*

Van *'s HAGE*, vertrekt des *Dingsdags, Donderdags en Zaturdags*, een eigen DILIGENCE, des morgens ten 5½ ure, bij J. STAAS, op de Bierkade, om vóór het vertrek der Stoomboot te *Rotterdam* aan te komen.

Bij aankomst der Boot te *Rotterdam*, staat dadelijk Diligence gereed, om dadelijk naar *'s Hage* te vertrekken.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.